

Prunella

**zpravodaj
oblastní
ornitologické sekce
při Správě Krkonošského
národního parku
ve Vrchlabí
1990**

XVI. ročník

O B S A H

RNDr. Petr Miles	
Zpráva z činnosti sekce v roce 1990 2
Přehled ornitologických pozorování v roce 1990 7
RNDr. Petr Miles	
Souhrn publikací v Prunelle v letech 1975-1989 16
RNDr. Jiří Flousek	
Početnost vybraných druhů ptáků v Krko- noších 22
RNDr. Jiří Flousek	
Pozor na budníčka zeleného (<i>Phylloscopus trochiloides</i>) v Krkonoších I 24
Martin Lejdar	
Moje zkušenosti s odchovem ptačích mlá- ďat (drozd zpěvný, konipas horský) 26

ZPRÁVA Z ČINNOSTI SEKCE V ROCE 1990

V roce 1990 se činnost sekce zaměřovala většinou na obvyklé, dlouho trvající úkoly.

Při kroužkování ptáků bylo označeno 1375 ptáků v 66 druzích, z čehož asi polovinu tvořili mladí ptáci.

Nejúspěšnějším kroužkovatelem byl opět L.Hlavaty (689 ptáků v 50 druzích), který se zaměřil zejména na šuhryk obecné a budníčky lesní. Za pozornost stojí zvláště 113 modráčků tundrových, na které se specializuje Ing.B.Chutný. Kroužkováním mláďat v budkách bylo dosaženo vysokého počtu okroužkovaných sýkor uhelníčků a lejsků černohlavých (dr. P.Miles), specializace přináší úspěchy i v případě strakapoudů velkých (J.Grúz). Z velkých ptáků byli kroužkováni na hnízdech čápi černí (5), z dravců a sov zejména poštolka obecná (22) a puštík obecný (23) a poprvé i 3 krkavci velcí. Ze zimních hostů se podařilo okroužkovat 27 brkoslavů severních (Hlavaty, Miles). Celkové výsledky kroužkování jsou uvedeny na str. 6-7.

V příštích letech by se mělo více pozornosti věnovat hýlu rudému, kosu horskému a čečetce zimní, pro jejichž sledování jsou v oblasti Krkonoš velmi příznivé podmínky, přičemž o jejich tahových cestách je dosud známo jen velmi málo.

Na souhrnu ornitologických pozorování se podílelo 28 pozorovatelů, kteří poskytli údaje o 106 druzích ptáků.

Za pozornost stojí zejména výskyt kormoránů velkých v Hostinném, kajky mořské ve Vrchlabí, orla křiklavého na Rýchorách, orla skalního u Sněžky, luňáka červeného ve Starých Bukách, motáka lužního v Prosečné, z drobných ptáků pak především opětovný výskyt zpívajícího budníčka zeleného (již po více let na stejných lokalitách). Docházela hlášení o výskytu tetřeva hlušce (patrně výsledek reintrodukce), místy se zvyšují stavy tetřívků obecných, byla zaznamenána i volání křepelky polní. Na více místech než v předcházejících letech se ozýval chřástal polní, z bahňáků byl častější kulík říční a vodouš kropenatý. Zvyšuje se počet budek

obsazených puštíkem obecným, vyhníždili v nich úspěšně i kalous ušavý a poštolka obecná, v budce hnízili i krutihlav obecný. Z pěvců stojí za zmínku zimní invaze orkoslava severního, velmi časný přelet i hnízdění některých druhů, zimní výskyt zvonohlava zahradního a pěnkavy obecné, vysokohorský výskyt dlasla tlustozobého, strnada zahradního a konipasa lučního a kárůst počátečních stavů a doklad o vyhníždění krkavce velkého.

Celkově lze označit rok 1990 za rok na ptáky bohatý, s mimořádně časným příletem, úspěšným hnízděním a pronikáním četných druhů do vyšších horských poloh.

Nejvíce ornitologických pozorování zaznamenali dr. J. Flousek, dr. P. Miles, Z. Macháček, M. Mareček a J. Grúz (viz přehled na str. 7-16).

Pokračovalo vyvěšování a kontroly ptačích budek. Na území Krkonošského národního parku činilo obsazení 130 kontrolovaných sýkorníků ptáky 59,2 %, z toho na Horních Mísečkách 45 % (60 budek), ve Strážném nad Hřibčecími bouďami 60 % (30 budek) a na Rýchorách 80 % (40 budek). Druhové zastoupení ptáků v těchto bučkách: sýkora uhelníček 28,6 %, sýkora koňadra 26,0 %, sýkora bez druhového určení 14,3 %, lejsek černohlavý 23,4 %, brhlík lesní 5,2 % a rehek zahradní 2,6 %. Kromě ptáků byli v bučkách registrováni i čmeláci a plšici lískoví a jen malá část jich byla zcela neosídlených.

Při výzkumu populační dynamiky a sezónní proměnlivosti ptáků na Horních Mísečkách bylo od května do srpna 1990 odchyceno 309 ptáků ve 25 druzích. Ze zajímavějších úlovků je možné jmenovat sýce rousného a rákosníka zpěvného, proti předchozím rokům byli na enklávě H. Míseček přítomni i stehlíci obecní. Průměr 2,68 odchycených ptáků za jeden den do jedné sítě byl nejvyšší za celé devítileté sledované období.

Z dalších činností pokračuje sčítání ptáků na transektech (Flousek, Miles), výzkum šplhavců (Grúz), zimní sčítání dravců v liniích (Grúz, Flousek, Materna), sčítání vodních ptáků na Labi (Grúz), aj.

K záslužné činnosti členů sekce náleželo zhotovení dvou velkých umělých hnízd pro čápy v zámeckém parku Správy KRNAP ve Vrchlabí (Grúz, Kalenský, Miles). Čápi jsou zde chováni jako zkrátlí jedinci se zkrácenými křídly, často jsou však přítomni i volně žijící, kteří se ke zkrátlým přidružují. Děje se tak v případě čápa bílého i čápa černého a oba druhy by mohly v umělých hnízdech zahnízdit.

Novou významnou činností Správy KRNAP, související s ornitologií, bylo opětné převzetí odchovny tetřeva hlušce na Rýchorách (k 1.1.1990) od Východočeské zoologické zahrady ve Dvoře Králové n.L., které byla v posledních letech svěřena. S chovem tetřeva hlušce bylo v Krkonoších započato již v r. 1977 a jeho dosavadním výsledkem byla reintrodukce 68 ks odchovaných tetřevů do volné přírody. Nejzávažnějším problémem chovu je pronikání kun do odchovných voliér. Stav chovného materiálu činil ke konci r. 1990 10 kohoutů a 12 slepic, včetně toho roku odchovaných jedinců, zbytek byl zlikvidován kunami. Na případné pomoci při odchovu a zvláště pak při sledování reintrodukovaných jedinců by se členové ornitologické sekce mohli výrazně podílet.

Významnou akcí v r. 1990 byl i pro krkonošské ornitology celostátní ornitologický aktiv v České Skalici (5.-7. 10.1990) zaměřený na výzkumy ptačích populací, na kterém bylo referováno i o ornitologickém dění v Krkonoších. Dr. P.Miles zde podal zprávu o dosavadním výzkumu populační dynamiky a sezónní proměnlivosti ptáků na H.Mísečkách, Ing.B.Chutný o svých vynikajících výsledcích výzkumu hnízdní populace modráčka tundrového v Krkonoších, Dr.J.Flousek o kvantitativních výzkumech ptáků. První dva referáty vyjdou tiskem ve sborníku Panurus 3.

V roce 1990 bylo zaznamenáno i několik zajímavějších zpětných hlášení okroužkovaných ptáků. Tak J.Grúz chytil na výra poštolku s cizím kroužkem, P.Fišer našel na vrchlabském hřbitově kroužek E - 71430 Vogelwarte Rositten Germania. V r. 1990 bylo kontrolováno v Krkonoších 23 dřívě okroužkovaných modráčků tundrových (35 % návratnost z r.

1989) a na Pančavské louce se dokonce podařilo kontrolovat hnízdicí samici, která byla kroužkovaná na jarním tahu 3. 4. 1990 u rybníka Švarcenberk v jižních Čechách (Chutný). Zpětným odchytem byla prokázána stálost hnízdní populace sýkory uhelníčka ve vysokých polohách Krkonoš a hyl obecný kroužkovaný v ziarím období v NSR byl zastížen v době hnízdění na H. Mísečkách.

Knihovna Krkonošského muzea ve Vrchlabí byla obohacena o rakouská ornitologická periodika: Egretta (časopis rakouské ornitologické společnosti), Monticola (sborník mezinárodní skupiny pro alpskou ornitologii) a ochranářský časopis Vogelschutz in Österreich. Z nich zejména Monticola je svým zaměřením pro členy naší sekce blízká. Byla dohodnuta trvalá výměna těchto periodik za náš zpravodaj *Fruella*.

Pokračovala spolupráce s odd. biologické produkce Správy KRNAP, pro kterou byli odchyceni drobní ptáci do voliér. Do modelu horského potoka v expozici Kámen a život ve vrchlabském muzeu byl úspěšně od mláďete odchován konipas horský (M. Lejdar).

Výroční členská schůze sekce se uskutečnila ve Vrchlabí 23. 2. 1991 za účasti 26 osob. Kromě obvyklé výroční zprávy s uvedením výsledků kroužkování a význačných ornitologických pozorování (Miles) byla podána informace o stavu mapování hnízdního rozšíření ptáků a početnosti hnízdních populací na území KRNAP (Flousek). Následovala přednáška s diapositivy Ptáci Alp (Miles), na které dominovaly zajímavosti ze Salzburgu (hnízdění supy bělohlavé v zoologické zahradě ve volnosti na skalách) a Innsbrucku (úspěšný chov většiny horských druhů ptáků v Alperzoo). Zajímavé bylo i pozorování a fotodokumentace hnízdní zdivočelé populace papouška *Psittacus crameri* (alexandr Kramerův) v městském parku v Innsbrucku. V další přednášce Dravci a sovy Náchodská obeznámil přítomné dokonale s těmito atraktivními zástupci naší avifauny vedoucí specializované skupiny pro výzkum dravců a sov Východočeské pobočky České společnosti ornitologické Tomáš Diviš.

Členská základna sekce činila v r. 1990 38 členů, nově byl přijat Michal Pokorný z Vítkovic v Krkonoších.

Za nejlepší členy sekce, kteří od Správy KRNAP obdrželi odměnu ve formě bezplatného celoročního zasílání časopisu Krkonoše, byli pro rok 1990 vyhodnoceni P. Fišer, Dr. J. Flousek, J. Grúz, Dr. K. Harant, L. Hlavatý, Ing. J. Kalenský, M. Mareček, J. Materna, Fr. P. Miles a M. Němec.

PTÁCI OKROUŽKOVANÍ V OBLASTI KRKONOŠ V ROCE 1990

(nevzletná mláďata, létající ptáci, celkový počet)

1. Čáp černý (<i>Ciconia nigra</i>)	5	-	5
2. Krahujec obecný (<i>Accip. nisus</i>)	-	9	9
3. Jestřáb lesní (<i>A. gentilis</i>)	2	-	2
4. Káně lesní (<i>Buteo buteo</i>)	4	-	4
5. Poštolka obecná (<i>F. tinnunculus</i>)	20	2	22
6. Puštík obecný (<i>Strix aluco</i>)	19	4	23
7. Sýc rousný (<i>Aegolius funereus</i>)	-	1	1
8. Kalous ušatý (<i>Asio otus</i>)	2	-	2
9. Ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	-	1	1
10. Strakapoud velký (<i>Dendr. major</i>)	38	19	57
11. Lejsek šedý (<i>Muscicapa striata</i>)	3	3	6
12. L. černohlavý (<i>Fic. hypoleuca</i>)	72	2	74
13. Pěnice vlašská (<i>Sylvia nisoria</i>)	5	-	5
14. P. černohlavá (<i>S. atricapilla</i>)	-	65	65
15. P. hnědokřídla (<i>S. communis</i>)	6	14	20
16. P. pokřovní (<i>S. curruca</i>)	8	1	9
17. P. slavíková (<i>S. borin</i>)	9	21	30
18. Budníček menší (<i>Ph. collybita</i>)	-	24	24
19. B. větší (<i>Phyllosc. trochilus</i>)	-	5	5
20. B. lesní (<i>Ph. sibilatrix</i>)	44	15	59
21. Sedmihlásek hajní (<i>H. icterina</i>)	4	6	10
22. Rákosník zpěvný (<i>Acr. palustris</i>)	-	1	1
23. Králíček obecný (<i>Reg. regulus</i>)	-	6	6
24. Drozd kvíčala (<i>Turd. pilaris</i>)	4	-	4
25. D. brávník (<i>Turdus viscivorus</i>)	3	3	6
26. D. zpěvný (<i>T. philomelos</i>)	-	1	1
27. Kos černý (<i>T. merula</i>)	-	3	3
28. Bramborníček hnědý (<i>S. rubetra</i>)	-	4	4
29. Červenka obecná (<i>Erith. rubecula</i>)	6	29	35
30. Modráček tundrový (<i>Lusc. s. sveci</i>)	85	28	113
31. Rehek zahradní (<i>Ph. phoenicurus</i>)	7	5	12
32. R. domácí (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	8	42	50
33. Pěvuška modrá (<i>Prun. modularis</i>)	-	24	24
34. Skorec vodní (<i>Cinclus cinclus</i>)	-	2	2
35. Strízlík obecný (<i>Tr. troglodytes</i>)	6	-	6
36. Tuhyk šedý (<i>Lanius excubitor</i>)	-	2	2
37. T. obecný (<i>L. collurio</i>)	182	21	203
38. Sýkora koňadra (<i>Parus major</i>)	-	4	4
39. S. modřinka (<i>P. caeruleus</i>)	-	3	3
40. S. uhelníček (<i>P. ater</i>)	87	8	95

41. Sýkora parukářka (<i>Parus cristatus</i>)	1	1	2
42. S. babka (<i>P. palustris</i>)	-	6	6
43. S. lužní (<i>P. montanus</i>)	-	19	19
44. Mlynařík dlouhoocasý (<i>A. caudatus</i>)	-	4	4
45. Brkoslav severní (<i>Bomb. garrulus</i>)	-	27	27
46. Vlaštovka obecná (<i>Hirundo rustica</i>)	-	8	8
47. Jiříčka obecná (<i>Delichon urbica</i>)	10	12	22
48. Brhlík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	23	1	24
49. Šoppálek dlouhoprstý (<i>C. familiaris</i>)	6	2	8
50. Dlask tlustozobý (<i>C. coccothraustes</i>)	-	1	1
51. Stehlík obecný (<i>C. carduelis</i>)	-	67	67
52. Čížek lesní (<i>Carduelis spinus</i>)	-	34	34
53. Konopka obecná (<i>C. cannabina</i>)	4	-	4
54. Čečetka zimní (<i>C. flammea</i>)	-	9	9
55. Zvonohlík zahradní (<i>S. serinus</i>)	-	4	4
56. Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	-	14	14
57. Krivka obecná (<i>Loxia curvirostra</i>)	-	1	1
58. Pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	-	54	54
59. Strnad obecný (<i>Emberiza citrinella</i>)	9	17	26
60. Linduška lesní (<i>Anthus trivialis</i>)	-	5	5
61. L. luční (<i>A. pratensis</i>)	2	1	3
62. Konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>)	3	8	11
63. K. bílý (<i>M. alba</i>)	-	9	9
64. Krkavec velký (<i>Corvus corax</i>)	3	-	3
65. Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	-	1	1
66. Ořešník kropenatý (<i>N. caryocatactes</i>)	-	2	2
Celkem	690	685	1375

RNDr. Petr Miles

Správa KRNAP Vrchlabí

PŘEHLED ORNITOLOGICKÝCH POZOROVÁNÍ V ROCE 1990

Potápka malá (*Podiceps ruficollis*) - 10.IV.90, Staré Buky, 3 páry, tok (Mareček). 20.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 samec (Flousek). 28.IV., tamtéž, 2 ex. (Macháček). 27.IV., Vrchlabí, Výsplačky, pozorován pár a nález hnízda se 2 vejci. Tamtéž 5.V. 4 vejce a 20.V. 2 vyvedená mláďata (vše Macháček). 3.VII., Dolní Lánov, rybník Kábrt, samice s jedním mládětem (Grúz).

Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*) - 8.III., Hostině, Hlinák, přelet hejna 66 ex. od jihu k severu. Let v nepravidelném klínu, který se neustále měnil. Vytvářely se 2 až 3 samostatné klíny, které se opět spojovaly, jednotliví ptáci prováděli prudké nálety k zemi (Grúz).

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) - 12.III., Vrchlabí, rybník u letiště, 8 ex. (Flousek). 3.VII., Dolní Lánov, prostřední rybník, 1 ex., po půlhodině přelétl na rybník Kábrt (Grúz). 11.VII., Stříbrná bystrina, 1 ex. (Chutný). 28.VII., Staré Buky, přelet 1 ex. (Cerman). 25.XI., Dolce,

1 ex. na vypuštěném rybníce (Cerman). 22.III., Klášterská Lhota, 2 ex. na smrcích v: stráni nad Labem, 26.III., přelet 1 ex. ve směru D.Lánov-Fořt (obojí Grúz).

Čáp bílý (Ciconia ciconia) - Na okrese Trutnov se vyskytují 4 čápi hnízda: Bernartice, 512 m n. m., založeno patrně již v r. 1950 na vysokém komíně státních statků čp. 138. Komín je vysoký cca 20 m, hnízdo je na komíně dodnes. V posledních letech zde čápi úspěšně hnízдили v r. 1982 (2 mláďata) a v r. 1987 (4 mláďata). Pilníkov, hnízdo postaveno na vysokém komíně slévárny v r. 1988. Bylo však bezohledně strženo v hnízdní době, prý i s nasadou, takže čápi odletěli. V r. 1989 zaměstnanci JZD postavili čápům na železném sloupu umělou podložku pro hnízdo, ale čápi ji nepřijali a nepřiletli ani v r. 1990. Vlčice, 367 m n. m., v r. 1983 postavili čápi hnízdo na komíně rozestavěné prodejny Jednoty. V r. 1984 si postavili hnízdo na staré olši, kam jim připravili občané starou pneumatiku jako podložku pro hnízdo. Olše stojí u potoka nedaleko stavení čp. 19. V únoru 1990 bylo hnízdo větrnicí shozeno. Proto občané postavili na totéž stromě novou podložku pro hnízdo, kterou čápi přijali a úspěšně vyhnízдили, podobně jako ve dvou předchozích letech (počet mláďat: 3, 2, 2). Žireč, v r. 1982 si postavili čápi hnízdo na komíně bývalého pivovaru, kam jim občané dali jako podložku kolo od vozu. Od té doby čápi hnízdí na komíně, který je prý vysoký jen 12 m, každoročně a úspěšně mimo rok 1986, kdy bylo obsazeno jen lichým čápen. Počet mláďat v hnízdě se postupně zvyšoval: 2,2,2,2,3,3,5,5 (vše B.Rejman, vedoucí skupiny pro výzkum, ochranu a evidenci čápů Východočeského kraje).

Čáp černý (Ciconia nigra) - 19.III., Čermná, 2 ex., tamtéž 1.VI. okroužkováno v hnízdě 5 pull. (Grúz). 9.V., Rýchory, přelet 1 ex. od pralesa (Hofmann). 19.V., Mladé Buky, směr Rýchory, přelet 2 ex. (Balcar). 23.V., Pilníkov, hnízdo s mláďaty (Mareček). 30.V., Rudník-Javorník, 1 ex. u potoka (Mejsnar). 23.VII., Staré Buky, přelet 1 ex. (Cerman).

Labuť velká (Cygnus olor) - 4.I., Vrchlabí, 4 ex. kroužily nad městem (Němec). 10.I., Vrchlabí, na Labi u autobusového nádraží 2 adult. a 2 juv. ex. (Miles). 8.IV., Vrchlabí, Výsplačky, pár staví hnízdo, samice seděla celý den na vejcích (Flousek). 10.IV., Staré Buky, pár, samice sedí na hnízdě (Mareček). 20.V., Vrchlabí, Výsplačky, pár + 4 mladé (Macháček). 30.IV., Vrchlabí, 6 ex. letělo nad Vrchlabím (Janalík). 19.XI., přelet 4 ex. od Vrchlabí k Lánovu (Flousek).

Husa (Anser ssp.) - 26.XI., Trutnov, H.Staré Město, k večeru přelet 30-40 ex. (Cerman).

Kachna divoká (Anas platyrhynchos) - 11.III., H.Branná, Bohdanka, 5 ex., z toho 2 samice. Tamtéž 7.IV., 2 páry, 1 samec měl bílou, hnědě lemovanou hrud (barevná anomálie). Od 11.V. do 20.V. se tamtéž zdržoval 1 par. Samice nakladla skoro každý den vejce, které bylo druhý den rozbité. 20.V., Vrchlabí, rybník ve Výsplačkách, 4 samice a 27. juv. (vše

Macháček). 21.V., Úpská rašelina, hnízdo s 5 vejci. 25.VI., tamtéž samice se 7 pull. (Chutný). 18.V., Hostinné, Sejfský potok, samice s 8 pull., druhý den již jen 3 pull. (Lejdar).

Čírka obecná (Anas crecca) - Vrchlabí, rybník u letišti, 22.III., 1 pár. (Flousek).

Lžičák pestrý (Anas clypeata) - 22.III., rybník u letě ve Vrchlabí, 2 samci + 1 samice (Flousek). 26. a 27.IV. a 1.V., H.Branná, Bohdanka, 1 samec. (Macháček).

Polák chocholatý (Aythya fuligula) - 27.IV., Vrchlabí, Výsplačky, 3 samci, 28.IV. tamtéž 1 samec a 5.V. tamtéž 2 samci a 1 samice (Macháček).

Hohol severní (Bucephala clangula) - 27.IV., Vrchlabí, Výsplačky, 1 samec (Macháček).

Kajka mořská (Somateria mollissima) - 5.V., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 samice sbírala potravu. 12.V., přítomna tamtéž, pořizena fotodokumentace (Flousek, Krkonoše LXIII: 14, 1990).

Luňák červený (Milvus milvus) - 10.IV., Staré Buky, 1 ex. ve výši na přeletu, kam k němu vystoupaly 2 káně lesní (Mareček).

Krahulec obecný (Accipiter nisus) - 22.I., Prosečné, 1 samec seděl u noc hrabošů a pokoušel se o jejich lov (Grúz).

Jestřáb lesní (Accipiter gentilis) - 24.II., Trutnov, Horní Staré Město, pozorován tok (Mareček).

Káně lesní (Buteo buteo) - 14.IV., Prosečné, pozorován 1 ex., který měl v obou křídlech 3. nebo 4. letku úplně bílou (Grúz).

Orel skalní (Aquila chrysaetos) - Přelet 1 ex. patrně tohoto druhu 24.VI. od Sněžky ke Studniční hoře (Chutný).

Orel křiklavý (Aquila pomarina) - 14.V., Rýchory, Sokolka, přelet 2 ex. (Hofmann + Svoboda).

Moták lužní (Circus pygargus) - 8.III., Prosečné, přelet 1 ex. severním směrem, o 1/2 minuty později letěl další ex. stejným směrem (Grúz).

Moták pilich (Circus cyaneus) - 5.XI., Prosečné, nad strništěm s podsevan jetele lovil samec. Ulovil hraboše, kterého hned na místě zkonsumoval. Tamtéž 10.XI. pozorována 1 samice (Grúz). 12.X., Lahrbush, přelet 1 ex. k západu (Flousek).

Moták pochop (Circus aeruginosus) - 25.VIII., Vízov, 1 juv. ex. nebo samice (Flousek). 20.III., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 samec odletěl směrem ke Strážnému (Grúz).

Ostříž lesní (Falco subbuteo) - 31.V., přelet 2 ex. od Lahrovek ke Klínovému potoku. 25.VI., přelet 1 ex. od Růžové hory k Obrímu dolu (Flousek).

Poštołka obecná (Falco tinnunculus) - 1990, Proseč-

ná, vyhníždění ve 2 budkách z umělé hlíny (Gruz).

Tetřev hlušec (Tetrax urogallus) - 9.III., 23.II. a 5. XI., Rýchory, Pacovka, pozorován při přijímání potravy a tamtéž 18.III. při toku vždy 1 kohout, 25.IV., Sklenářovice, 1 kohout při toku, 20.V., Rýchory, planina, pozorován při přeletu 1 kohout a 20.II. tamtéž rovněž 1 kohout, 8.VII., přelet 1 slepice u Sokolky, 25.II., Rýchory, hřebcová cesta (tetřivčí louka), spatřen 1 kohout (vše Balcar a členové MS Svoboda), 28.III., Rýchory, Kutné, 3 samci (Flousek). 27.III., Rýchory, Sokolka, tetřevinec, stav 10 kohoutů + 11 slepic, z toho 3 adultní (Hofmann). 1990, vyhníždění tetřeva hlušce ve volnosti na Rýchorách. Nález peří z tetřevího kuřete, které bylo asi otráveno po postřiku Actelíkem (Hofmann). Myslivecká sdružení na okrese Trutnov nahlásila výskyt 11 ks tetřevů (MS Ličná Olešnice - 1 ks, MS Poříčí - 5 ks, MS Svoboda - 5 ks) - Diviš, Navrátil.

Tetřívěk obecný (Tetrax tetrax) - 22.V., Pančavská a Labská louka, tok minimálně 9 samců (Flousek). Lesní závody a MS na okrese Trutnov nahlásily výskyt 107 ks. Z toho LZ - 105 ks, MS Poříčí 3 ks, MS Svoboda 2 ks. (Diviš, Navrátil). Poznámka: Uvedené kmenové stavy tetřeva a tetřívka pro okres Trutnov jsou v Prunelle 1989 omylem uvedl pro rok 1989 (Miles).

Křepelka polní (Coturnix coturnix) - VI., Rýchory-Ozón, hlas 1 samce (Ptáček). 1990, louky mezi Vrchlabím a Láno- vem, v době hníždění volání samců na třech místech (Vávra).

Bažant obecný (Fasianus colchicus) - I., Vrchlabí, odbočka Strážné, denně na zahradě v kroví a mustýca bylinách nocuje 7 slepic a 2 kohouti (Váša).

Chrástal polní (Grex grex) - 3.VI., Horní Maršov, směr Rýchorská bouda, 650 m n. m.; 13.VI., Klíbečí bouda, 800 m n. m.; 14.VI., Pec p. Sn., Žižkova bouda, asi 1000 m n. m.; 30.VI., Markoušovice, 600 m n. m., vždy 1 vclající ex. (Miles). 5.VI., Pec p. Sn., Mělnická bouda, přes 1000 m n. m., hlas samce (Flousek).

Slípka zelenonohá (Gallinula chloropus) - 10.IV., Staré Buky, 1 pár (Mareček).

Lyska černá (Fulica atra) - 27.IV., Vrchlabí, Vyspla- chy, 6 ex., 20.V. tamtéž 14 pull.; 28.IV., rybník u letiš- tě, 7 ex., 5.V. tamtéž 6 ex. + 1 samice na hníždě, 20.V. tamtéž 18 mládých (vše Macháček). 19.II., rybník u letiš- tě ve Vrchlabí, 1 ex. (Flousek).

Kulík říční (Charadrius dubius) - 8.IV., Vrchlabí, rybník u letišti, 3 ex. (Flousek). 28.IV., tamtéž, 12 ex., 5.V., tamtéž, naznaky toku u 10 párů (Macháček). 15.V.-5. VIII., Erabačov, zemědělský objekt na severním svahu Ko- zince, 15.V.-15.VI. 2 ex. denně, od 15.VI. pozorován jen 1 ex., 5.VIII. tamtéž 3 ex. - 2 adultní + 1 mládě (Novotný). 21.VII.; Hostinné, 1 ex. u splavu u Stavebních izolací (Lejdar).

Sluka lesní (Scolopax rusticola) - 17.III., Svoboda n. Ú., první tohoroční pozorování (Balcar). 22.III., Vrchlabí, 2 ex. (Flousek). 15.IV., Kovavská bouča, nález 1 poraženého ex., donesena do muzea ve Vrchlabí (Hanus, Miles).

Bekasina otavní (Gallinago gallinago) - 13.VI., Pančavská louka, tok samce (Flousek). 6.VII., tamtéž 1 ex. (Miles). 25.VI., Úpská rašelina, tok samce (Flousek).

Pisík obecný (Tringa hypoleucos) - 12.VI., Horní Olešnice, na poli u malé kaluže 1 ex. (Grúz).

Vodouš bahenní (Tringa glareola) - 2. a 3.IV., Horní Branná, Bohdanka, 1 ex.; 28.IV., Vrchlabí, rybník u letišťě, 2 ex. (Macháček).

Vodouš kropenatý (Tringa bairdopus) - 7.IV., Trutnov-Poříčí, "mrtvé jezero", 2 ex. (Macháček). 5.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 ex. (Flousek). 10.IV., Staré Buky, 1 ex. (Mareček). 28.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 4 ex. (Macháček). 25.VI., Úpská rašelina, 1 ex. (Chutný).

Racek chechtavý (Larus ridibundus) - 24.I., Vrchlabí, 20 ex. (Flousek). 27.III., Trutnov, nad Úpou u nádraží ČSD asi 20 ex. (Miles). 2.VII., Hostinné, 4 ex. na Labí, tamtéž nalezen 1 uhynulý ex. (Lejdar).

Holub hřivnáč (Columba palumbus) - 2.IV., přelet 5 ex. u Lysé hory (Motyčka).

Holub douhňák (Columba oenas) - 31.V., Horní St. Město, "Peklo", 1 ex. vylétl z dutiny v buku, která byla v r. 1989 obsazena sýcem rousným (Mareček).

Hrdlička zahradní (Streptopelia decaocto) - 27.VII., H. Maršov, na krmítko přiletuje 3 ex. (Hofmann, Miles).

Hrdlička divoká (Streptopelia turanus) - 7.V. až 16.VI., H. Branná, Bohdanka, výstřel 1 páru (Macháček).

Puštík obecný (Strix aluco) - 1990, Prosečné a okolí, obsazeno 6 buděk z umělé moty, mláďata úspěšně vyvedena z pěti hnízd (Grúz).

Sýc rousný (Ascolius funereus) - 28.VI., Horní Mísečky, chycena a zkoumkována samice s hnízdní nažinou (Miles, Flousek).

Výr velký (Bubo bubo) - 5.I., Arnultovice, lom, nalezen vývržek výra obsahující část kostry tohože tmavého a vícekrát zbytky ježků (kůže s bodlinami) - Lejdar. 13. III., Vlčice, hlas výra (Lareček).

Kalous ušatý (Strix aluco) - 1990, Prosečné, vyhníždění v budce pro postolky z kanystru. Vyvedena 2 mláďata (Grúz).

Kukačka obecná (Cuculus canorus) - 7.V., Svoboda n. Ú., poprvé hlas, nejdříve ze sledovaných posledních 10 let (Balcar). 3.IX., Dolní Lánov, přelet 1 ex. sedé toray od SV k JZ (Grúz).

Rorýs obecný (Micropusopus) - 10.V., Svoboda n. Ú., přilet nejdříve za 10 sledovaných let, odlet 29.VIII. (Balcar).

Ledňáček říční (Alcedo atthis) - 26.VIII., Martinice, rybník, 1 ex.; Vrchlabí, rybník u letiště, 2.IX. 1 ex. (Macháček). 23.X., Špindlerův Mlýn, nádraží ČSAD, 1 lovící ex. (Flousek). 25.XI., Dolce, 1 ex. (Cerman).

Duďek chocholatý (Upupa epops) - Rýchory, Antonínův Údol, u koupaliště 1 ex. (Balcar).

Žluna zelená (Picus viridis) - 19.VI., Hostinné, škola AZ, 2 ex. na omítce školy (Lejdar).

Žluna šedá (Picus canus) - 17.III., Hostinné, volání 1 samce (Miles). 13.V., Trutnov, H. Staré Město, 1 samec (Mareček). 8.VII., Hostinné, na balkon školy AZ přilétl 1 pár (Lejdar).

Datel černý (Dryocopus martius) - 6.IV., ozývá se z bukového lesa (s dutinami) nad Ryzovištěm; 14. a 15.IA., Špindlerův Mlýn, Dřevařská cesta, přítomen (Motyčka).

Strakapud malý (Dendrocopos minor) - 22.III., Vrchlabí, výplachy, 1 bubnující samec; Vrchlabí, zámecký park, 1 samec; 14.VIII., Přední Rennerovky, 29.VIII., Kyselý kout a 25.X., Slezské sedlo, vždy 1 ex. (vše Flousek). 12.VII., Úpská rašelina, 1 ex. (Chutný).

Krutihlav obecný (Jynx torquilla) - 5.V., Hostinné pod Poštákem, samice sedící na vejcích v ptačí budce (Grúz). 11.V., Šeřín, JZ svah, hlas 1 ex.; 16.V., Jakšín, údolí Kamenice, hlas 1 ex. (Flousek). 20.VIII., Rýchory-Ózón, 1 ex. (Ptáčková).

Lejsek malý (Ficedula parva) - 11.VI., Havírna, zpívající samec (Flousek). 4.VII., H. Maršov, směr Rýchorská bouda, 1 varující a asi krmící ex. (Miles).

Pěnice vlašská (Sylvia nisoria) - Prosečné, Šimkova rokle, 1 zpívající samec. Později již nepozorován (Grúz). 12.VI., Pilníkov, hnízdo se 4 mláďaty (Hlavatý).

Pěnice černohlavá (Sylvia atricapilla) - 25.IV., Vrchlabí, poprvé zpěv (Miles). 1.V., H. Branná, Bohdanka, pozorován pár, přilet (Macháček).

Pěnice pokřovní (Sylvia curruca) - poprvé zpívající samec (Miles). 2.VI., Výrovka, 1 zpívající samec (Flousek).

Budníček menší (Phylloscopus collybita) - 17.III., poprvé zpěv samce (Miles).

Cvrčilka zelená (Locustella naevia) - 16.V., Harrachov, obchvat, 1 zpívající samec (Flousek). 1990, H. Albeřice, zpěv 1 samce před pokosením luk u chalupy (Pecina).

Rákosník velký (Acrocephalus arundinaceus) - H. Branná, Bohdanka, 2 ex., přilet. Tamtéž 16.V. skoro dostavěné hnízdo a 30.V. 4 vylétlá mláďata (Macháček).

Drozd kvíčala (Turdus pilaris) - 26.II., Vrchlabí, zámecký park, 1 ex. chovající se jako již na hnízdišti

(Miles). 30.V., Černá hora, Sokolská bouda, 1 ex. s potravou v zobáku (Flousek). 19.VI., H.Albeřice, nález hnízda s mláďaty (Hlavatý). Tamtéž, dost kvičal proti jiným létům, kolem chalupy 2-3 páry (Pecina). 13.VIII., Vrchlabí, zámecký park, 1 ex. s potravou v zobáku (pozdní hnízdění); 22.VI., přelet asi 200 ex. na Rýchorách u Sokolky; 25.X., Vrchlabí, přítomno hejno asi 300 ex. (vše Miles). 10.X.-17.XI., Horní Branná, v okolí se zdržuje asi 150 ex. (Macháček).

Drozd brávník (Turdus viscivorus) - 25.II., Vlčice, zpěv (Mareček).

Drozd zpěvný (Turdus philomelos) - 25.II., Vlčice, přilet (Mareček). 6.III., Svoboda n. Ú., přilet i zpěv, nejdříve za 10 let sledování (Balcar).

Drozd cvrčala (Turdus iliacus) - 12.III., Vrchlabí, letiště, 34 ex.; 26.V., Vrchlabí, zámecký park, 1 ex. (Flousek).

Kos černý (Turdus merula) - 2.V., H.Branná, Bohdanka, již mladá vyletla z hnízda (Macháček).

Kos horský (Turdus torquatus) - 30.V., Černohorská rašelina, nález hnízda s mláďaty (Flousek).

Bramborníček hnědý (Saxicola rubetra) - 28.VI., H.Albeřice, pár krmí vyvedená mláďata. Tamtéž 7.VII. dva páry krmí vyvedená mláďata (Hlavatý).

Bělořit šedý (Oenanthe oenanthe) - 14.IV. a 17.IV., Prosečné, pozorován 1 ex. (Grúz).

Modrák obecný tundrový (Luscinia svecica svecica) - 28.VI., rašeliniště pod Tvarožníkem, 1 zpívající samec. 14.VII I., Úpská rašelina, 1 juv. ex. bez kroužku (obojí Flousek). Na Pančavské louce a Úpské rašelině odchyceno 31 samců a 20 samic (Chutný).

Rehek domácí (Phoenicurus ochruros) - 19.III., H.Branná, Bohdanka, přilet 1 ex. (Macháček). 24.XI., Klášterská Lhota, na drátech 1 samec (Grúz).

Pěvuška podhorní (Prunella collaris) - 15.VI., Pančavský vodopád, 1 ex. s potravou v zobáku; 25.VI., vrchol Sněžky, 4 adultní ex. (obojí Flousek).

Pěvuška modrá (Prunella modularis) - 13.V., Vrchlabí, hnízdo s 5 vejci ve skalní stěrbině v kamenné stěně u Labe (Miles).

Skorec vodní (Cinclus cinclus) - 13.V., Vrchlabí, u Tesly, létá s potravou v zobáku do nepřístupného náhonu, kde krmí mladá v hnízdě (Miles). 7.II., Špindl. Mlýn, soutok Labe s Dlouhým potokem, 1 ex. ulovil asi 7 cm dlouhou rybkou, třískal s ní o zem, až se přestala pohybovat a pak jí polkl hlavou napřed a dlouho se protahoval, aby jí dostal až do žaludku (Motyčka).

Tuhák šedý (Lanius excubitor) - 3.I., Hostinné, Hlíňák, 1 ex.; 10.-11.XI. a 22.XII., Prosečné, Labská strán, 1 ex. (Grúz).

Hubek obecný (Lanius collurio) - 19.VI., H.Albeřice, 2 hnízda s vejci a 1 s mladaty (Hlavatý).

Sýkora modřinka (Parus caeruleus) - 21.III., Vrchlabí, již nosí stavební materiál na hnízdo v budce na okně. Tamtéž 30.V. vyvádějí mladé (Němec).

Moudivláček lužní (Remiz pendulinus) - 8.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 3 ex. (Flousek).

Brkoslav severní (Bombycilla garrulus) - 6.I., Strážné, náměstí, 1 ex. (Flousek). 9.I., Hostinné, na jeřabí-
nách a na televizní anténě na sídlišti 20 ex., tamtéž 13.
I. 50 ex. (Miles). 5.IV., Harrachov, 7 ex. ozobávalo čers-
tvě vyrašené pupeny jehlic na modřínu (Motyčka). 22.XI.,
Vrchlabí, u muzea na smrku 15 ex. (Miles). 2.XII., Hostin-
né, na televizní anténě na sídlišti 30 ex. (Miles). 9.XII.,
Vrchlabí, 15 ex. (Grúz). 11.-12.XII., Vrchlabí, 80 ex.,
po zahradách paběrkují jablka, 23.XII. tamtéž 50 ex. (Ně-
mec). 17.XII., Horní Mísečky, velké hejno (Pokorný). 3.
XII., Svoboda n. Ú., 12 ks na jabloni (Balcar). Huntířov:
8.I. - 6 ex., 10.I. - 10 ex., 18.I. - asi 50 ex., 2.XII.
- 1 ex., 12.XII. - 10 ex., 13.XII. - 3 ex., 16.XII. - 1
ex., 23.XII. - 4 ex. (vše Hlavatý).

Vlaštavka obecná (Hirundo rustica) - 18.IV., H.Branná,
1 pár, přílet (Macháček). 25.IV., Vrchlabí, přílet (Miles).
27.IV., Vrchlabí, přílet (Němec). 2.V., Svoboda n. Ú., pří-
let, nejdříve z 10 sledovaných let, odlet 20.IX. (Balcar).

Jiráčká obecná (Delichon urbica) - 25.IV., H.Branná,
Bohdanka, přílet 2 ex. (Macháček). 2.V., Svoboda n. Ú.,
přílet, nejdříve za 10 sledovaných let, odlet 20.IX. (Bal-
car). 30.VIII., Prosečné, 19 hod., na drátech elektrického
vedení u travína asi 300 ex. (Grúz).

Blask hlusotavý (Coccothraustes coccothraustes) -
23.V., Špindlercova, 2 ex., Luční bouda, přelet 3 ex.
(Flousek).

Zvoněk zelený (Chloris chloris) - 1990, H.Albeřice,
častější výskyt než v jiných letech (Pecina).

Stehlík obecný (Carduelis carduelis) - 1990, H.Albe-
řice, častější výskyt než v jiných letech (Pecina). 17.-
20.VIII., Horní Mísečky, asi 30 ex., poprvé v tak vysokém
počtu za 9 sledovaných let (Miles). 7.IX., Špindl. Mlýn
pod Švýcarsk. a čvorca na bodlácích 12 ex. (Motyčka).

Čečetka zlatá (Carduelis flammea) - 11.I., Vrchlabí,
nad muzeem asi 25 ex. (Miles). 7.IV., Trutnov-Poříčí,
"mrtvé jezero", několik ex. na jívách mezi zpívajícími
čičky a stehlíky (Mareček). 15.V., Harrachov, informační
středisko TES 3, 2 zpívající samci (Flousek). 29.XI., Pro-
sečné, Šinkova rokle, 1 ex. na bříze (Grúz). 1.XII., Krá-
lovec, několikakusové hejno na plevelch, kde byli též
hýli obecní (Mareček).

Čiček lesní (Carduelis spinus) - 28.I., Hostinné,
hejno 350 ex., největší v tomto roce (Grúz).

Zvonohlík zahradní (Serinus serinus) - 22.II., Vrchlabí, zpívající samec (Flousek).

Hýl rudý (Carpodacus erythrinus) - 14.VI., Pec p. Sn., Žižkova bouda, zpěv 2 samců; 8.VII., H.Mísečky, ještě zpěv samce (Miles). 1990, H.Alberice, v celém údolí jich bylo přiměřeně jako každoročně (Pecina).

Pěnkava obecná (Fringilla coelebs) - 3.I., Vrchlabí, 1 samice (Vávra). 27.II., H.Branná, ves, přílet (Macháček).

Pěnkava jikavec (Fringilla montifringilla) - 26.X., Slezské sedlo, 1 ex., Špindl. Mlýn, nádraží ČSAD, 1 ex., Vrchlabí, více ex. (Flousek). 3.XI., Vrchlabí, 5 ex. (Pokorný). 2.III., Trutnov, H.Staré Město, několik ex. mezi pěnkavami obecnými (Mareček).

Strnad obecný (Emberiza citrinella) - 27.VI., H.Mísečky, nález hnízda s 5 vejci 1 m vysoko na smrčku (Miles).

Strnad zahradní (Emberiza hortulana) - 1.V., Úpská rašelina, 1 ex. sbírající potravu na sněhu (Chutný).

Strnad rákosní (Emberiza schoeniclus) - 28.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 pár; 5.V., tamtéž 2 páry (Macháček).

Vrabec polní (Passer montanus) - 24.III., H.Branná, Bohdanka, nález 2 hnízd s celkem 8 mláďaty pod zastřešením z vlnitého plechu, první hnízdění v tomto roce (Macháček).

Skřivan polní (Alauda arvensis) - 15.-16.II., Vrchlabí, první přílety (Vávra). 19.II., Špindl. Mlýn, Labská, 1 ex. na zemi (Mareček). 24.II., Trutnov, H. Staré Město, přílet (Mareček). 25.II., Svoboda n. Ú., přílet; 5.III., tamtéž, zpěv. Nejdříve za 10 let sledování (Balcar).

Linduška lesní (Anthus trivialis) - 2.IV., zpívá na více místech, např. u Lyse hory (Motyčka).

Linduška horská (Anthus spinoletta) - 8.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 13. ex. sbíralo potravu (Flousek).

Konipas luční (Motacilla flava) - 28.IV., Vrchlabí, rybník u letiště, 14 ex. (Macháček). 1.V., Úpská rašelina, 1 ex. Mot. fl. thunbergi spolu s Mot. fl. flava, sběr potravy na sněhu (Chutný).

Špaček obecný (Sturnus vulgaris) - 13.II., Vrchlabí, 1 ex. na kmitku na okně za sněžení; 19.II., Vrchlabí, na stromech u domu 15 ex. (Hěmec). 18.II., Čermná, skládka, hejno 43 ex. (Grúz). 24.II., Vrchlabí, hejno špačků na louce (Vávra). 25.II., Vlčice, přílet (Mareček). 10.III., Svoboda n. Ú., přílet, nejdříve za 10 sledovaných let, zpěv 13.III., odlet 20.VIII. (Balcar). 11.III., H.Branná, přílet (Macháček).

Krkavec velký (Corvus corax) - 2.II., Růžohorky, 1 ex.; 23.II., Trutnov, H.Staré město, pár. Tamtéž 9.V. hnízdo se 3 pull. před vyvedením, 13.V. 1 pull. mimo hnízdo, 15.V. všechna pull. mimo hnízdo; 2.XII., 2 ex. (vše Mareček).

18.II., Hostinné, městský les, přelet 3 ex. (Miles). 22. III., Lučiny, Pec p. Sn., 3 ex. (Kubíček). 2.IV., H. Braná, Bohdanka, 2 ex. (Macháček). 2.IV., východně od Harrachova, na krkavce dorážela v letu vrána šedá (Motyčka). 27.IV., Vrchlabí, Výsplatny 2 ex. (Macháček). 10.V., Jilemnice, 1 ex. (Janalík). 15.V., Trutnov, H. Staré Město, za Texlenem, 2 mladí krkavci u hnízda. 27.V., Horní Staré Buky, 2 ex., tamtéž 23.VII. 4 ex. (vše German). 28.VII., 13 hoč., 10 ex. kroužilo ve výši (Miles). 27.IX., Janova hora, 3 ex. (Pokorný). 8.X., Markoušovice, 2 ex. nad lesem (Miles). 1990, H. Albeřice, rodina krkavců létala na pokosené louce (Pecina).

Havran polní (Corvus frugilegus) - 27.II. a 3.II., Vrchlabí, hromadný tah havranů (Němec).

Straka obecná (Fica pica) - 15.III., Pilníkov, pár dostavuje mláďata (Mareček).

Ořešník kropenatý (Nucifraga caryocatactes) - 4.VIII., nad silnicí Láňov-Cista, 1 ex.; 10.I., Vrchlabí, 1 ex.; 10.XI., Prosečné, 1 ex. (vše Grúz). 8.I., Pilníkov, 1 ex. v ovocném sadu (Mareček). 8.I., Markoušovice, 2 ex. nad chalupami (Miles). 1.IX., Paseky n. J., skupina 12 ex. létá po ořechách (Štěpánek).

Sojka obecná (Garrulus glandarius) - 10.I., Rudník, pošta, skupina 20 ex. v porostech hlohu (Lejdar).

Ze zpráv jednotlivých pozorovatelů zpracoval

RNDr. Petr Miles

Správa KRNAP, Vrchlabí

SOUHRN PUBLIKACÍ V PRUNELLE V LETECH 1975-1989

(kromě Přehledů ornitologických pozorování v ročnících 1985-1989)

ADAM, I., 1977: Zimní výskyt a jarní průtah ptáků v okolí Vrchlabí. III, 2: 8-13.

ČERVA, L., PLOT, L., 1985: Říjen v hřebenovém sedle u Vescecké boudy. XI: 17-20.

ČIHÁK, K., HAVLÍČKOVÁ, A., 1980: Maďarská pusta. VI, 2: 16-18.

FIKEJZ, H., 1981: Odchov tetřeva hlušce (Tetrao urogallus L.) na Rýchorách. VII, 2: 17-18.

FLOUSEK, J., 1983: Bahňáci (Charadriiformes) v Krkonoších v roce 1983. IX: 12-14. 1984: Ornitologická pozorování v oblasti Krkonoš v roce 1984. X: 8-10. 1984b: Hnízdiční moudivláčka lužního (Remiz pendulinus) v Krkonoších. X: 10-11.

- FLOUSEK, J., HROMÁDKO, M., LNĚNIČKOVÁ, V., 1984: Expedice "Falco", 30.VI.-14.VII.1984. X: 23-26.
- FLOUSEK, J., LNĚNIČKOVÁ, V., 1985: Expedice "Gypaetus (Gurmán)", 29.6.-13.7.1985. XI: 21-23.
- FLOUSEK, J., LNĚNIČKOVÁ, V., ŠTURSOVÁ, H., KALENSKÝ, J., 1983: Expedice "Egretta", 2.-17.VII.1983. IX: 21-25.
- GRŮZ, J., 1975a: Dřemlík tuňdrový (*Falco columbarius*). I: 10. 1975b: Některé zkušenosti s vyvěšováním a kontrolami ptačích budek. I: 14-16. 1976: Ledňáček říční (*Alcedo atthis*) a jeho výskyt v Krkonoších a Podkrkonoší. II: 3-5. 1977: Výsledky sčítání kachen na Labi. III, 2: 14-17. 1978a: Některé základní pokyny pro kroužkování mláďat. IV, 1: 14-18. 1978b: Hnízdění sýkory koňadry (*Parus major* L.) v Prosečné. IV, 2: 4-8. 1978c: Výsledky odchytových akcí členů sekce. Rákosi-na Pilníkov II. IV, 2: 16-17. 1979: Linduška luční (*Anthus pratensis*) a její průtah na malé rákosině v Dolním Lánově, okres Trutnov. V: 5-8. 1980: Méně obvyklý výskyt ptáků v zimním období v Prosečném a v Hostinném nad Labem. VI, 1: 8-9. 1981a: Početnost výskytu skřivana polního (*Alauda arvensis* L.) v Podkrkonoší. VII, 2: 5-9. 1981b: Populační hustota káně lesní (*Buteo buteo* L.) v Podkrkonoší. VII, 2: 9-10. 1981c: Výskyt moudivláčka lučního (*Remiz pendulinus* L.) v rákosině u Pilníkova (okres Trutnov). VII, 2: 15-16. 1983a: Strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*) v Podkrkonoší. IX: 14-15. 1983b: Výskyt orlovce říčního (*Pandion haliaetus*) v Prosečném v roce 1981. IX: 19-20. 1985a: Vzácné pozorování pěnkaváka sněžního (*Montifringilla nivalis* L.) v Podkrkonoší. XI: 9-10. 1985b: Druhové složení potulkových hejn sýkor v Podkrkonoší. XI: 10-12. 1988: Kvalitativní složení ptačí synusie 1 hektaru smíšeného lesa v Prosečném (o. Trutnov). XIV: 17-20.
- HARANT, K., 1980: Zklidnění čerstvě odchycených ptáků chlorpromazinem. VI, 2: 18-20. 1981: Krátkodobé zklidnění bažantů. VII, 2: 18. 1986: Úspěšné hnízdění sýčka obecného (*Athene noctua*) v zajetí. XII: 11-15.
- HLAVATÝ, L., 1989a: Příspěvek k rozšíření rorýse obecného (*Apus apus*) v budkách. XV: 23-25. 1989b: Zkušenosti s odchycem ptáků do jestřábího koše. XV: 25-26.
- HOLUBEC, F., 1977: Ornitologické zajímavosti ze Semilska. III, 1: 5-6.
- HROMÁDKO, M., 1979: Početnost a hustota osídlení ptáků v Orlických horách v letech 1978-1979. V: 21-24. 1983: Sýc rousný (*Aegolius funereus*) u Pardubických bud. IX: 18.
- HROMÁDKO, M., LNĚNIČKOVÁ, V., MAREČEK, M., 1982: Další zkušenosti s nočním odchycem na světlo v Krkonoších. VIII: 6-8.
- HŘÍBEK, M., 1979: Mezinárodní ornitologický kurs Serrahn

1979. V: 14-16. 1980a: Poznatky z akce Balt v Polské lidové republice. V, 1: 17-21. 1980b: Zpráva o akci Balt na poloostrovu Hel. VI, 2: 13-16. 1981: Baltická akce u jezera Bukowo v PLR. VII, 1: 14-16. 1982a: Ťuhák šedý (*Lanius excubitor* L.) v Krkonoších. VIII: 11-12. 1982b: Bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata* L.) na úbočí Zlatého návrší (1333 m n. m.) v červnu. VIII: 12-13. 1982c: Mládě kukačky obecné (*Cuculus canorus* L.) v Kotelních Jámách. VIII: 13-14. 1982d: Místopisné názvy s ornitologickou tematikou v Krkonoších. VIII: 16-18.
- JIRMAN, L., 1978: Některé poznatky z hnízdění zákosníka zpěvného (*Acrocephalus palustris*). IV, 1: 12-13.
- KALENSKÝ, J., 1980a: Výsledky zimního sčítání dravců v Podkrkonoší. VI, 2: 9-10. 1980b: Odchyt havranovitých ptáků, dravců a sov ve Vrchlabí. VI, 2: 11-12.
- KALENSKÝ, LAMPERT, VICH, MILLES, HLÁVKA, 1980: Zajímavější ornitologická pozorování z okolí Vrchlabí v roce 1979. VI, 1: 9-10.
- KALOUSKOVÁ, M., 1978: Mé chovatelské zkušenosti. VI, 2: 11-12.
- KOUKOL, I., 1977: Ornitologické zajímavosti z údolní nádrže Rozkoš u České Skalice. III, 1: 6-7.
- KRAUSOVÁ, H., LNĚNIČKOVÁ, V., MAREČEK, M., HROMÁDKO, M., 1980: Zpráva o prvním nočním odchytu pěvců v Krkonoších. VI, 2: 2-8.
- KUČERA, J., 1978: Studium krevních parazitů u ptáků odchytávaných v Krkonoších při akcích Balt. IV, 1: 18-21.
- KURC, J., 1978: Výsledky ornitologického průzkumu dunajské delty. IV, 2: 29-32. 1981: Upevňování ptáčích budek. VI, 2: 21-23. 1983: Příspěvek k ecologii sýkorky modřinky (*Parus caeruleus*). IX: 20-21.
- KURC, J., ZAJÍČEK L., 1982: Expedice "Delta Dunarii". VIII: 19-23.
- LAMPERT, H., LNĚNIČKOVÁ, V., 1978: Mezinárodní ornitologický kurs v Serrahnu. IV, 1: 10-11.
- LEMBERK, VL., 1986: Srovnání ornitocenóz smrkových lesů Krkonoš podle stupně poškození imisemi. XII: 22-24.
- LNĚNIČKOVÁ, V., 1978: Pozorování budníčka horského (*Phylloscopus bonelli*) v údolí Bílého Labe. IV, 1: 7-8.
- LNĚNIČKOVÁ, V., MAREČEK, M., HROMÁDKO, M., 1982: Kos horský severoevropský (*Turdus torquatus torquatus* L.) v Krkonoších. VIII: 8-11.
- MACH, VL., 1986: Výsledky čtyřletého odchytu ptáků v osadě Žalý v Krkonoších. XII: 24-26.
- MATERNA, J., 1987: Poznatky ze zimního přikrmování ptáků v Hostinném. XIII: 10-16.

- MILES, P., 1975a: Historie a současnost krkonošské ornitologie. I, 1-13. 1975b: Dřemlík tundrový (*Falco columbarius*). I: 19. 1975c: Husa indická (*Anser indicus*) v Krkonoších. I: 19. 1976a: Zpráva z činnosti sekce. II: 1-2. 1976b: Výskyt strnada zahradního (*Emberiza hortulana*) v Krkonoších. II: 14. 1977a: Bilance činnosti ornitologické sekce při Správě KRNAP za uplynulý rok 1976. III, 1: 2-3. 1977b: Kroužek ochrany přírody při Správě KRNAP ve Vrchlabí. III, 1: 10-11. 1977c: Zpravodajství z akce Balt. III, 1: 11-14. 1977d: Přehled ptáků okroužkovaných v Krkonoších v roce 1976. III, 1: 18-20. 1977e: Bilance činnosti ornitologické sekce v roce 1977 a plán práce na příští rok. III, 2: 2-4. 1977f: Zemřel Emil Flégl. III, 2: 5-7. 1977g: Výzkumný úkol akce Balt. III, 2: 18-19. 1977h: Přehled ptáků okroužkovaných v Krkonoších v roce 1977. III, 2: 23-24. 1978a: 15 let Krkonošského národního parku. IV, 1: 2. 1978c: Předběžná zpráva o odchytu budníčka horského (*Phylloscopus bonelli*) při akci Balt v Krkonoších. IV, 1: 8-10. 1978d: Bilance činnosti ornitologické sekce v roce 1978. IV, 2: 2-4. 1978e: Akce Balt. Výsledná zpráva za rok 1978 a plán na rok 1979. IV, 2: 13-15. 1978f: Přehled ptáků okroužkovaných v oblasti Krkonoš v roce 1978. IV, 2: 22-23. 1979a: Naše zkušenosti z odchytu havranů polních (*Corvus frugilegus*) ve Vrchlabí. V: 8-11. 1979b: Zemřel Antonín Kolář. V: 26. 1980a: Bilance činnosti ornitologické sekce při Správě Krkonošského národního parku v roce 1979 a plán práce na rok 1980. VI, 1: 2-8. 1980b: Přehled ptáků okroužkovaných v oblasti Krkonoš v roce 1979. VI, 1: 25-26. 1980c: Zájemcům o účast na akci Balt v Krkonoších v roce 1980. VI, 1: 27-28. 1980d: Seznam členů a čekatelů ornitologické sekce a pravidelnějších účastníků akce Balt v Krkonošském národním parku. VI, 1: 29-31. 1981a: Bilance činnosti ornitologické sekce při Správě Krkonošského národního parku v roce 1980 a plán na rok 1981. VII, 1: 2-8. 1981b: Přehled ptáků okroužkovaných v oblasti Krkonoš v roce 1980. VII, 1: 25-27. 1981c: Zájemcům o účast na akci Balt v Krkonoších v roce 1981. VII, 1: 27-28. 1981d: Bilance činnosti sekce v roce 1981 a plán práce na rok 1982. VII, 2: 2-5. 1981e: Expedice Džerman 1981. VII, 2: 23-29. 1981f: Přehled ptáků okroužkovaných v oblasti Krkonoš v r. 1981. VII, 2: 30-31. 1982a: Zpráva o akci Balt v roce 1982 a plán na rok 1983. VIII: 2-5. 1982b: Přehled ptáků okroužkovaných v oblasti Krkonoš v r. 1982: VIII: 29-30. 1983a: Zpráva o činnosti sekce v roce 1983: IX: 2-4. 1983b: Zpráva o akci Balt v roce 1983. IX: 4-8. 1983c: Straka obecná (*Pica pica*) osídluje Krkonoše. IX: 17-18. 1983d: Zemřel Karel Ouzký. IX: 28. 1984a: Zpráva o činnosti sekce v roce 1984. X: 2-8. 1984b: Dosavadní výsledky nočního pozorování a odchytu ptáků v Krkonoších. X: 12-16. 1984c: Zpětná hlášení ptáků z oblasti Krkonoš. X: 17-22. 1985: Přehled ptáků okroužkovaných v roce 1985 v oblasti Krkonoš. XI: 8-9. 1986: Zpráva

- o činnosti sekce v roce 1986. XII: 2-4. 1987: Zpráva z činnosti sekce v roce 1987. XIII: 2-4. 1988a: Zpráva z činnosti sekce v roce 1988. XIV: 2-4. 1988b: Úspěšná činnost kroužkovatelů v oblasti Krkonoš. XIV: 4-6. 1988c: Ptačí bučky evidované členy ornitologické sekce a výzkum jejich osídlení. XIV: 13-17. 1989a: Zpráva z činnosti sekce v roce 1989. XV: 2-6. 1989b: 15 let Oblastní ornitologické sekce při Správě KRNAP. XV: 16-23.
- MILES, P., HRÍBEK, M., ŠMOLA, M., 1981: Ornitologické poznatky z expedice Carpatia 1980. VII, 1: 16-21.
- MILES, P., PICHLOVÁ, R., SIKORA, R., 1986: Expedice "Heddes" 12.7.-27.7.1986 do Rumunska. XII: 26-31.
- MLÍKOVSKÝ, J., 1981: Křídelní vzorec pěvušky modré (*Pru-nella modularis* /L.,). VII, 2: 19-21.
- NĚMEC, M., KALENSKÝ, J., 1981: Z jarního tahu ptáků v Podkrkonoší. VII, 1: 24-25.
- NOVOTNÝ, B., 1976: Labutě v Krkonoších. II: 13. 1976b: Výskyt kachny divoké (*Anas platyrhynchos*) v oblasti západních Krkonoš. II: 10-11. 1977: Poslední lokalita tetřívka obecného (*Tyrurus tetrix*) na Jilemnicku. III, 2: 21.
- OUZKÝ, K., 1975: Ornitologické zajímavosti. I: 17-18. 1976a: Zajímavý příběh o kachně divoké a jejích káčatech ve Špindlerově Mlýně. II: 11. 1976b: Jarní průtah sykor Špindlerovým Mlýnem v roce 1976. II: 12. 1976c: Prvý výskyt syčka obecného (*Athene noctua*) u Špindlerova Mlýna. II: 13. 1976d: Zpráva o kroužku mladých ochránců přírody při Správě KRNAP v Klášterské Lhotě. II: 15-16. 1977a: První zjištěná přítomnost ptáků při jarním tahu 1976 ve Špindlerově Mlýně a v jeho okolí. III, 1: 4-5. 1977b: Zpráva o činnosti kroužku ochrany přírody při Správě KRNAP v Klášterské Lhotě. III, 1: 8-10. 1977c: Zpráva o mezinárodním ornitologickém kursu v biologické stanici Serrahn v NDR. III, 2: 19-20. 1977d: Proč plení veverka ptačí hnízda? III, 2: 22-23. 1978: Výsledky odchytových akcí členů sekce. Klášterská Lhota, Špindlerův Mlýn u Bedřichovského potoka. IV, 2: 20-21. 1979: Jiříčka obecná a o-baleč modřínový. V: 25. 1980: Přílet severských ptáků do Krkonoš. VI, 2: 20-21. 1981: Jak to bylo se zdivočelými holuby v Klášterské Lhotě. VII, 1: 23-24.
- PECINA, P., 1979: Aktivní metody ochrany ptactva. V: 2-5.
- PECINOVÁ, P., 1987: Hnízdění ptactva na naší zahradě v Horních Alberčicích. XIII: 17-24.
- PICHLOVÁ, R., 1986: Porovnání indexů druhové diverzity a denzity avifauny antropogenních biotopů v Hostimím. XII: 15-21.
- PROCHÁZKA, J., 1979: Naučná stezka v zámeckém parku ve Vrchlabí. V: 12-14. 1981: Rok 1981 v zámeckém parku ve Vrchlabí. VII, 2: 15-17.

- PTÁČEK, M., 1981: Zajímavější ornitologická pozorování z okolí Rýchor v roce 1980. VII, 1: 21-23.
- PTÁČEK, M., PTÁČKOVÁ, O., 1977: Strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*) na Rýchorách. III, 2: 22. 1978: Výsledky odchyťových akcí členů sekce. Rýchory nad zotavovnou Ozon. IV, 2: 18-19.
- REDAKCE, 1977: Přírodovědné soutěže v kroužcích mladých ochránců přírody. III, 2: 7-8.
- REJMAN, B., 1984: Hnízdění čápa bílého (*Ciconia ciconia*) na okrese Trutnov. X: 11-12.
- REITMAJER, K., 1977: Kursy ornitologie v Přerově. III, 1: 16-18.
- RYBA, J., 1978: Ptáci jako hostitelé vnějších parazitů. IV, 1: 21-24.
- SALÁŠEK, V., 1981a: Modrák obecný tundrový (*Luscinia svecica svecica* L.) v Krkonoších. VII, 2: 10-13. 1981b: Dřemlík tundrový (*Falco columbarius* L.) v Krkonoších. VII, 2: 13-15. 1982: Ornitologické poznámky z pozorování v SPR Pančavská louka. VIII: 14-15.
- SIKORA, R., 1980: Výskyt skřivana ouškatého (*Eremophila alpestris*) v Mladých Bukách. VI, 1: 11-12. 1985: Výsledky sledování ptactva v zimním období v oblasti Mladých Buků. XI: 12-17.
- SMOLA, M., 1980: Zpráva o činnosti ornitologického kroužku při ODPM Trutnov. VI, 2: 22-23. 1982: Expedice Larcerta 1982. VIII: 23-29.
- SMOLA, M., JUSTOVÁ, M., 1983: Odchyt ptáků pomocí reflektoru při akci Balt v Krkonoších. IX: 8-11.
- SMRČEK, M., 1981: K zaklecování ptáků. VII, 1: 13-14.
- SMRČEK, M., MALINA, J., 1981: Několik slov k modráčkovi (*Luscinia svecica* L.) a kulíku hnědému (*Eudromias morinellus* L.). VII, 1: 10-12.
- SPRÁVA KRMAP, 1976: Zájemcům o účast na podzimní části akce Balt u Vosecké boudy. II: 18. 1977: Zájemcům o účast na akci Balt v Krkonoších. III, 1: 22. 1978a,b: Zájemcům o účast na akci Balt v Krkonoších. IV, 1: 26; IV, 2: 33.
- SVOBODA, J., 1977: Orel křiklavý (*Aquila pomarina*) a dřemlík tundrový (*Falco columbarius*) zastižení v hnízděním období v Krkonoších. III, 1: 4.
- ŠILHÁNEK, J., 1978: Ornitologické zajímavosti z Růžohorek. IV, 2: 9-10.
- VÁVRA, VL., 1980: Co všechno můžete spatřit při akci Balt (jeřáb popelavý, *Grus grus*). VI, 1: 13-14.
- VEGER, ZD., 1983: Nové důležité úkoly chovatelů ptáků. IX: 25-27.

- VOLF, ZD., 1977: Ornitologické poměry v Orlických horách. III, 2: 25-26. 1978: Ornitologické zajímavosti z Orlických hor. IV, 1: 24-25. 1979: Dravci Orlických hor. V: 16-20. 1980: Zpráva o akci Balt v Orlických horách v roce 1979. VI, 1: 15-17.
- WEBER, H., 1976: Zajímavé výsledky z akce Balt. II: 16-17. 1985: Hnízdění kulíka hnědého (*Eudromias morinellus* L.) v Jeseníkách. III: 23-24.
- ZAJÍC, J., 1980a: Některé ornitologické postřehy z okolí Jilemnice. VI, 1: 13. 1980b: Některé poznatky o avifauně států Beneluxu. VI, 1: 22-24. 1983: Ornitologické zajímavosti z okolí Jilemnice. II: 15-16.
- ZAJÍČEK, L., 1976: Vyskyt ptactva v oblasti Dolců od 22. 11. do 14. 3. 1976. II: 6-9. 1978: Ornitologické poznatky z expedice Balkán 78. IV, 2: 24-29. 1986: Nález hnízda slavíka modráčka tundrového (*Luscinia svecica svecica*) na Rýchorách. XIII: 31.
- ZAJÍČEK, L., KURC, J., 1978: Výsledky odchytových akcí členů sekce. Rákosina Pilníkov II a Staré Buky. IV, 2: 17-18.
- ZAJÍČEK, L., RAAB, S., 1977: Zpráva o dílčím výsledku akce Balt na Vosecké boudě v období 24. VIII.-4. IX. 1976. III, 1: 14-16.

RNDr. Petr Miles

Správa KMLAP, Vrenklabí

POČETNOST VYBRANÝCH DRUHŮ PTÁKŮ V KRKONOŠÍCH

V letech 1985-1989 proběhlo, i za účasti krkonošských ornitologů, další mapování hnízdního rozšíření ptáků v Československu. Získané poznatky budou využity nejen k vyhodnocení změn v rozšíření a početnosti hnízdících ptáků v období od roku 1977 (předcházející mapování bylo organizováno v letech 1973-1977 a jeho výsledkem je publikace Šťastný-Randík-Hudec, 1987: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v ČSSR 1973-77), ale rovněž k sestavení prvního celoevropského atlasu rozšíření ptáků. Součástí tohoto unikátního díla, v současnosti dokončovaného holandskými ornitology, budou mimo jiné i odhady počtů hnízdících druhů ptáků v jednotlivých evropských zemích.

Nelehkým úkolem připravit požadované hodnoty pro ČSFR byli pověřeni koordinátoři celé akce, dr. Šťastný a dr.

Bejček. Jedním z podkladů, které měly usnadnit jejich práci, byly i lokální odhady početnosti, zpracované pro různé geografické celky, mimo jiné i Krkonoše.

V následujícím výčtu předkládáme odhadované početnosti vybraných druhů ptáků, hnízdících na území Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma (ca. 550 km²), sestavené na základě současných znalostí krkonošské avifauny. Početnost je udána v počtech hnízdících párů, s výjimkou tetřevovitých ptáků (v jedincích); otazníkem (?) jsou označeny pravděpodobně hnízdící druhy, jejichž hnízdění však nebylo prokázáno.

P ř e h l e d d r u h ů

- Čáp černý (*Ciconia nigra*) - 5 až 7 párů
- Včelojed lesní (*Pernis apivorus*) - 3 až 5
- Orel křiklavý (*Aquila pomarina*) - 1 (?)
- Poštarka obecná (*Falco tinnunculus*) - 40 až 50
- Ostříž lesní (*Falco subbuteo*) - 3 až 5
- Sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*) - 1 (?)
- Dřemlík tundrový (*Falco columbarius*) - 1 (?)
- Jeřábek lesní (*Bonasa bonasia*) - 0 (v Krkonoších vymizel)
- Tetřev obecný (*Tetrao tetrix*) - asi 100 ex.
- Tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*) - asi 20 ex.
- Chrástal polní (*Crex crex*) - 15 až 20 párů
- Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) - do 5
- Pisík obecný (*Actitis hypoleuca*) - 5 až 10
- Kulík hnědý (*Eudromias morinellus*) - 1 (?)
- Holub douphák (*Columba oenas*) - 5 až 10 (hrubý odhad)
- Výr velký (*Bubo bubo*) - asi 5
- Kulíšek nejmenší (*Glauc. passerinum*) asi 5 (hrubý odhad)
- Sýc rousný (*Aegolius funereus*) - asi 30
- Leďňáček říční (*Alcedo atthis*) - asi 5
- Krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) - asi 10
- Žluna šedá (*Picus canus*) - 20 až 25
- Žluna zelená (*Picus viridis*) - 20 až 25
- Batel černý (*Dryocopus martius*) - 50 až 70
- Strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*) - 3 až 5
- Strakapoud bělohřbetý (*Dendrocopos leucotos*) - 1 (?)
- Strakapoud malý (*Dendrocopos minor*) - 20 až 25
- Skřivan lesní (*Lallula arborea*) - 5 až 10
- Linduška luční (*Anthus pratensis*) - 1700 až 2000
- Linduška horská (*Anthus spinoletta*) - 150 až 200
- Pěvuška podhorní (*Prunella collaris*) - asi 10
- Modráček tundrový (*Luscinia s. svecica*) - max. 40 až 45
- Bramboraček hnědý (*Saxicola rubetra*) - 150 až 200
- Brambor. černohlavý (*Saxic. torquata*) - asi 5 (?)
- Kos horský (*Turdus torquatus*) - 200 až 250
- Drozd kvíčala (*Turdus pilaris*) - asi 150
- Drozd evrčala (*Turdus iliacus*) - asi 5

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*) - 30 až 40
Cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*) - do 5
Budníček horský (*Phylloscopus bonelli*) - 2 až 5 (?)
Budníček zelený (*Phyllosc. trochiloides*) - 2 až 5 (?)
Lejsek malý (*Ficedula parva*) - 30 až 35
Lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*) - 250 až 300
Čřešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*) - 25 až 30
Krkavec velký (*Corvus corax*) - asi 10
Čečetka zimní (*Carduelis flammea*) - 400 až 500
Hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) - 80 až 100

Početnost ostatních hnízdících druhů nebyla odhadována. U některých druhů je pro stanovení přesnějších hodnot stále nedostatek vhodných údajů, u běžně rozšířených druhů jsou početnosti ze sledovaného území Krkonoš (0,4 % rozlohy ČSFR) zanedbatelné ve srovnání s celou republikou.

Předkládaným, neúplným přehledem druhů však mapovací aktivity v Krkonoších nekončí. Na období 1991-93 je totiž naplánováno mapování hnízdního rozšíření ptáků v Krkonoších, s cílem doplnit chybějící údaje o rozšíření a početnosti všech hnízdících druhů našeho regionu. Všichni zájemci o spolupráci jsou srdečně vítáni, stejně jako veškeré upřesňující, opravující a doplňující údaje k uvedeným hodnotám.

RNDr. Jiří Flousek
Správa KRNAP
543 11 Vrchlabí

POZOR NA BUDNÍČKA ZELENEHO (*PHYLLOSCOPUS TROCHILOIDES*) V KRKONOŠÍCH !

V posledních letech je v Krkonoších pravidelně v hnízdním období pozorován méně běžný zástupce rodu *Phylloscopus*, budníček zelený - *Phylloscopus trochiloides* (Sundevall, 1838). Centrum jeho areálu rozšíření leží na Sibiři, odkud se druh začátkem tohoto století rozšířil dále na západ, po jihovýchodním okraji Baltického moře i do Evropy. V současnosti registrovaná zvýšená frekvence pozorování ve středoevropských státech, včetně ČSFR, svědčí o tom, že šíření po Evropě dodud pokračuje.

Zpívající samci v Krkonoších jsou opakovaně každým rokem zastížení na stejných lokalitách (především Důl Bílého Labe a Mumlavský důl), ve velmi podobných typech prostředí (husté, mladší smrkové porosty na březích horských toků). Vhodných biotopů je na celém území Krkonoš relativně dost, a proto využíváme podrobnějšího popisu dvou pozorování budníčků zelených v roce 1989 jako upozornění ornitologům, pracujícím v Krkonoších, na možný výskyt tohoto zajímavého druhu i na dalších lokalitách.

Pozorování A

Datum: 27.6.1989, 8.10-8.22 hod.

Lokalita: Mumlavský důl nad Harrachovem, u turistické cesty směrem k Vosecké boudě, asi 300 m od asfaltované svážnice podél Velké Mumlavy, 1080 m n. m.

Prostředí: rozsáhlá holina zhruba z jedné třetiny zarostlá velmi hustou výsadbou smrků ve stáří 10-15 let a lemovaná smrkovým porostem ve stáří 40-100 let.

Zpěv: hrubá transkripce "tý (tý) tydli tydli tydlili", hlásky v transkripci uvedené jako "t" přitom zněly jako mezi "t" a "č".

Samec byl pozorován ze vzdálenosti 20-50 m ve smrkové mlazině (vzhledem připomínal budníčka menšího, proti obloze však nebylo možno rozeznat podrobnější znaky), zpíval z vrcholů smrků, při zpěvu natahoval krk kupředu (chvilami to působilo až komicky), při přeletech ze stromu na strom připomínal charakterem letu lejska.

Pozorování B

Datum: 10.7.1989, 10.15-10.20 hod.

Lokalita: údolí toka protínajícího Vodovodní cestu ze Špindlerova Mlýna na Horní Mísečky, asi 1,5 km od centra Špindlerova Mlýna, 880 m n. m.

Prostředí: velmi hustá připotční vegetace s převahou smrku ve stáří zhruba 30 let, v okolí smrkové porosty ve stáří 40-80 let.

Zpěv: stejný jako v předchozím případě, pravidelně opakovaná výše transkribovaná sloka.

Zpívající samec byl nejprve slyšen a pak i pozorován ze vzdálenosti asi 50 m. Zpíval na vrcholu asi 15 m vysokého smrku, po vyrušení se snesl k zemi, připojil se k němu i druhý exemplář a oba přeletovali kolem pozorovatele. Varovali "tydli tydli" (viz výše), samec občas krátce zazpíval, po 5 minutách oba exempláře zmizely a ztichly. Přestože se oba ptáci pohybovali velmi blízko (asi 5 m), díky hustému podrostu a rychlému přemísťování se dal zaregistrovat jen nápadný nadoční proužek; výrazná páska v křídle nebyla vidět.

Dosud evidované lokality:

- (1) celý Mumlavský důl od Mumlavské boudy proti proudu ke Krakonošově snídani,
- (2) údolí potoka protínajícího Vodovodní cestu mezi Špindlerovým Mlýnem a Horními Mísečkami,
- (3) celý Důl Bílého Labe od Dívčích lávek proti proudu k boudě U Bílého Labe (příp. i výše),
- (4) Zelený důl

Lze předpokládat, že zvýšená pozornost věnovaná tomuto druhu přinese i rozšíření uvedeného výčtu lokalit (včetně prokázání pravděpodobného hnízdění). Závěrem proto připomenu pár shrnujících upozornění. Při terénním pozorování nelze spoléhat na morfologické znaky, běžně uváděné v určovacích klíčích (výrazný zelenavě žlutý nadoční proužek, žlutavá úzká páska v křídle, tmavé nohy). Ke spolehlivému druhovému určení budnička zeleného nejlépe poslouží především zpěv (připomíná zpěv strízlika nebo i pěvušky modré, transkribce viz výše, některé ptáky jsem transkriboval odlišně "cí crá rá (rá) cirirari"; pozornému ornitologovi nemůže uniknout "neznámý" a poměrně výrazný zpěv, bohužel často přehlušený blízkým hukotem vody) a charakteristické rysy chování (zpěv většinou z vrcholů stromů, natahování krku sedících samců při zpěvu, "lejsčí" typ letu).

RNDr. Jiří Flousek

Správa KRNAP, Vrchlabí

MOJE ZKUŠENOSTI S ODCHOVEM PTAČÍCH MLÁDAT (DROZD ZPĚVNÝ, KOKIPAS HORSKÝ)

V přírodě jsou někdy nacházena opuštěná ptačí mláďata. Jejich rodiče mohli přijít o život a ptáčatům, která se ještě neumí sama živit, hrozí smrt hladem. K jejich záchraně nestačí často jen snaha a dobrá vůle, ale i nezbytné znalosti a zkušenosti.

První ptačí mláďata, která se mi podařilo již ve 12 letech s úspěchem "vypiplat" byli mladí drozdi zpěvní

(Turdus philomelos).

Při pochůzce lesem jsem v červnu 1988 zaslechl ptačí "žebvání". Podíval jsem se nad sebe a spatřil hnízdo drozda zpěvného. Při jeho kontrole jsem zjistil, že v hnízdě jsou 2 mrtvá mláďata a 4 zbylá živá na mne hladově otvírala zobáky. Zůstal jsem u hnízda ještě hodnou chvíli, ale když staří ptáci nepřilétali, bylo zřejmé, že mláďata jsou hladová a opuštěná a je nutno je zachránit.

Vzal jsem tedy celé hnízdo s ještě nevzletnými mláďaty domů a v literatuře (PECINA, P., 1987: Kapesní atlas chráněných a ohrožených živočichů, část 2, str. 102) jsem si vyhledal, jak se o ně starat. Zhotovil jsem podle návodu měkký žír (směs strouhaného vařeného vejce, syrové strouhané mrkve a strouhanky), kterým jsem mláďata pravidelně krmil. Mláďata rychle rostla a za tři týdny byla zcela samostatná. Zvykla si na mne tak, že za mnou popolétávala i venku, aniž by ulétla. Byla pak umístěna do voliéry na naučné stezce ve vrchlabském zámeckém parku a 2 z nich byla později puštěna na svobodu.

Odchov mladých drozdů považuji za vcelku snadný, podobně jako tomu bylo v případě straky, racka a puštíka, o jejichž mláďata jsem měl možnost pečovat také.

Obtížnější úkol mi byl zadán v případě konipasa horského (Motacilla cinerea), jehož metodika chovu není ještě patrně dostatečně propracována. Bylo to pro potřebu ekologické expozice Kámen a život v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí, kde jsou pro model horského potoka požadováni krotcí, od mláďat odchovaní jedinci, které by návštěvníci expozice měli možnost dobře zblízka pozorovat.

K odchovu dvou asi týdenních mláďat, která mi byla v polovině června 1990 předána, jsem použil následujícího měkkého žíru: rohlík, tvrdý sýr, vařená vejce a jablka, vše nastroháno a smícháno asi ve stejném poměru. Tento základ jsem obohatil 3 kapkami Combinalu A + D₃, což je vitaminový přípravek pro ptáky zakoupený v lékárně. Správná krmná směs vytvořila drobné hrudky, nesměla však být

mokrá ani suchá.

Zpočátku jsem krmil za pomoci pinzety každých 5 minut hrudkou žíru a přidával ještě 1 spařeného moučného červa a 2 spařené mravčnčí kukly. Později, když jsem se dozvěděl, že larvy potemníka moučného (mouční červi) způsobují při nadměrné konzumaci ptákům potíže (křeče a obrnu), jejich zkrmování jsem omezil.

Procentuální zastoupení jednotlivých složek krmiv bylo asi následující: 70 % měkký žír, 10% mrančích kukel, 5 % larev potemníka moučného a 15 % cvrčků domácích a různého nasmykaného hmyzu zbaveného trnitých nohou a jiných tvrdých částí.

K pití jsem podával ptáčatům kapátkem vodu. Ačkoliv toto někteří chovatelé nedoporučují, domnívám se, že to konipáskům prospívalo.

Čím byla mláďata starší, tím jsem prodlužoval intervaly krmení a zvyšoval jednotlivé dávky. Ve stáří 2 týdnů jsem krmil 1 x po 15 minutách dvojnásobnými dávkami než zpočátku. Ve stáří 3 týdnů již mláďata zkoušela sama přijímat potravu, ve stáří 27 dnů to již dokázala.

Ve stáří 30 dnů jsem konipásky odnesl do muzea, kde byli vypuštěni do modelu horského potoka. Ukázalo se však, že to bylo ještě předčasné. Přijímali již sice sami potravu v klícce, nedokázali ji však vyhledat v tak velkém objektu, jakým je model horského potoka. Z toho důvodu musela být znovu odchycena a byla svěřena do péče tamním chovatelům. Jedno z mláďat jim sice uhynulo, druhé však žije dosud; je dokonale krotké a pro model horského potoka představuje výrazné oživení.

Martin Lejdar

Školní 321

543 71 Hostinné

P R U N E L L A

Zpravodaj Oblastní ornitologické sekce při správě
Krkonošského národního parku ve Vrchlabí

1990

Ročník XVI

Redaktor: RNDr. Petr Miles, CSc.

Redakční rada: RNDr. Jiří Flousek, Jan Grúz, RNDr. Petr
Miles, CSc.

Vydává Správa Krkonošského národního parku jako účelový
tisk. 150 výtisků, neprodejné.

